

Պ. Ս. Մ. Ա. Ն. Ք.

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէկիս
Վեցամսեայ 3
Ծանուցման տպը մէկ անգամի համար 2 դրուէ է. անկի անգամներու համար տակարարութիւն կը լինի:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 յուլիս

Պ. Ս. Մ. Ա. Ն. Ք.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ, Պապար Այի ճաստէսի քիւ 20 Տ. ձիվէլէկեան է. Զեկնի տպարանը:

Խմբագիր Բ. ՊԱՅԱՆՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
ԳԻՆԵՐՈՒԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒՆ

Ի՞նչ կը նշանակէ Արեւելքի այն հրատարակութիւնը, որ քանիցս կը կենց, թէ Ներսէս Վարժապետն ունի ինքն իր մեծատանց ունեց թանալ ուղած վարժարանը, կեդրոնական վարժարան է. մինչդեռ նոյն խել տղա մեծատանց յայտարարութիւնը կը ասէ թէ, դիւշերթիկ և ցերեկեայ վարժարան է, և թէ Նուար-Շահ-Նազարեան վարժարանին յաջորդը: Արդեօք Արեւելք կը վախճի որ կեդրոնական վարժարան ըլլայ այն, կամ գէթ ասպէս կոչուի, որպէս զի խաբուի աղքատ, կամ ինքզինքն խաբուի թէ, ահա աղքատ պիտի ունենայ կամ ունեցաւ կեդր. վարժարանը, և կամ թէ, բացուելէ ինչ հանգանակութիւնը դիւրացնելու և դարգայնելու խորհրդով չբարեհաճիր Արեւելք, Հայ մեծատանց բանալ ուղած վարժարանը հոգակել դիւշերթիկ և ցերեկեայ, նման Պէրպէրեան և Գուրգէնեան դիւշերթիկ և ցերեկեայ վարժարանաց. որպէս զի Հայ մեծատանց աւելի բարձր արժէք տայ, և Արարատ աշխարհ չիմանայ թէ, Հայ մեծատանք ունանք, երկար ժամանակ թուխի նստելէ յետոյ, ծնան դիւշերթիկ և ցերեկեայ վարժարան մը, հասարակ Գուրգէնի մը կամ Պերպէրեանի մը, կամ Մեղրաբեանի մը եւ այլն: Արդեօք այս հասարակութիւնը, կամ լաւ եւս ի՞նչ դէմ 17, կամ 1 վարժարան—17 մեծատանք չի ցուցնելու: Համար է որ Արեւելք, սեղան մ'ալ, կեդրոնական գիշերթիկ վարժարան տնտեսը տուաւ այդ նոր բացուելիք վարժարանին:

Դարձեալ ի՞նչ կը նշանակէ Արեւելքի խորին լուսնիւնը, Հանդանակող Յանձնախմբին պատգամաւորաց և վարչութեան փառաբանական ժողովոյ մէջ, տնցեալ նիստին, բացուած ջերմ վիճաբանութեան կամ լաւ եւս է ըսել, քանակաւ վրայ ու ըստ սովորութեան և ոչ խել կը հաճի Պատրիարքարանին հաղորդեալ պաշտօնական տեղեկագրերը հրատարակել, յորում գէթ անհամաձայնութեան անկարկելութիւնը կար:

Ի՞նչ է պատճառը, որ Արեւելք այս ծուռումուռ ընթացքը կը բռնէ և իրողութիւնները կը խեղաթիւրէ: Յայտնի է պատճառը, Որեւելք անգամ մ'ալ կը յայտնէ թէ, ինչ Հայ մեծատանց ունեց պարզ գործին է. տնտես հաշուին չեկած բաները չհրատարակել, կամ եթէ

հրատարակէ, խեղաթիւրմամբ կը հրատարակէ:

Արեւմտեան հրատարակներ թէ, Բագ. Ժողովը, իւր վերջին նիստին մէջ, պարզապէս յանդիմանած է պատգամաւոր մեծատանները, որը իրենց առաջարկութեան սովորութիւնն տալով, առ ժամայն իրենց ձեռնարկին վաւերացուցը կը պահանջէին: Չայնքը բաւական բարձրացած են, և երկուստեք ծանր տնտեսական վիճակներ վիճակաւորած են: Բագ. Ժողովը իրաւամբ դիտել տուեր է թէ, ինքզինքն սերտած այդ խեղ-իրը, և թէ ըստ Սահմանադրութեան պարտաւոր է Տնտեսական և Ուսումնական խորհրդոյ կարծիքն ուսումնալէս, քանզի թէ՛ դրամական և թէ՛ դպրոցական խեղ-իր է իրենց առաջարկութիւնը:

Վերջապէս, Բագ. Ժողովը բացարձակ յայտարարել է թէ, չկրնար վաւերացնել և պահել հասարակական ձեռնարկող մարմին մը, մինչև որ ըստ Սահմանադրութեան չխոստանան և չյայտարարեն թէ, Բագ. Ժողովը որոշեալ ժամանակի մէջ իրենց հաշիւը և համարը պիտի ներկայացնեն կեդր. վարչութեան:

Բագ. Ժողովը ոչ միայն հանձնարարութիւնը իրաւունք ունի այս բացողոյ յայտարարութիւնն բնեղու, այլ և Բագ. Ժողովը իրաւունք ունի պահել անոր վրայ:

Բանդի Բագ. Ժողովը Ներսէս Վարժապետի գիշերթիկ վարժարան մը հիմնել վախճող Հայ մեծատանց խմբին մէջ կը տեսնէր այն կարգ մը անձինքը, որք աղքատ ու աղքատին Պատրիարքարանին հաշիւը առած էին զանազան գրամական գործոց մատակարարութիւնն ընելու և հանգանակութեանց դիւրացնելու, ու ապա հաշիւը ներկայացուցին աղքատ ու աղքատին Պատրիարքարանին: Նոյն խել այս Բագ. Ժողովը կամ ժողովը իսկ որ 20 և աւելի անգամ հաշիւ պահանջեց Սահմանական ժառանգութեան գործադիր Յանձնախմբից, որ Պատրիարքարանին հաշիւէն հանել էր, և ցարդ հաշիւ չը կրցաւ առնուլ: 7—8 տարիներէ հետեւ հաշիւ պահանջուեցաւ Բագ. Ժողովը հրկիւղեց Յանձնախմբից, և իրողութեան ստացաւ թէ աղքատ ընտրուած չէ, որ աղքատ հաշիւ տայ, մինչ աղքատին Պատրիարքարանին ընտրեալ էր, և Բ. Դրան ևս հաշիւ տուած լինելը լուսւած չէ. և այլն, և այլն:

Արդ, երբ այս կարգի հաշիւներ ունեցող և հաշիւին ներկայացնող ու զրացող անձինք, մինչև անգամ հանգանակութիւններէ դուրսեալ գրամներն ըստ քանի իւրեանց գործածել ուղղող անձինք կը գրուէին այն նոր Յանձնախմբից մէջ,

որ յանուն Ներսէս Վարժապետի գործեալ աղքատ հանգանակութեան ձեռնարկել կուզեն, իրաւունք չունին արդեօք Բագ. Ժողովին ընդդիմանալ և խեղ-իրը տարտելու ժամանակ ուղել, և մինչև որ հաշիւները ապահովութիւն չտանայ, չվաւերացնել այդ Յանձնախմբիցը:

Բայց մեզ՝ Բագ. Ժողովը իրաւունք ունի պահանջել որ նախ այն կարգի մեծատանք, որք հաշիւներ ունին ու ցարդ չեն ներկայացուցած վարչութեան, ի բաց հանուի այդ նոր Յանձնախմբիցին, և ուստի միւս անգամները վաւերացնելու ապա թէ ոչ դեղձում գործող անձինքն արդարացուցած պիտի ըլլայ, և մեծ պատասխանատուութիւն պիտի հրաւիրէ իւր վրայ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տփղիս, 7 Նոյեմ. 1884

Ուսումնական Հայոց հոգեւոր-ժառանգական դպրոցաց խնդրոյն առ թիւ, Բոթաքոֆ իշխանին կողմանէ առ Սինոդին իշխանին ուղղեալ վերջնագրոյն որոշած պայմանաւորման (նոյեմբ. 10) լրման 3 օր միայն կայ, և տակաւին Սինոդը չէ պատասխանած այդ գրոյն:

Այսու հանգերէ, ստորդ աղբիւրներէ հաւատարմեմ թէ՛ Սինոգի մեծամանութիւնը՝ իւր նախորդ վարմանքի և դերքի վրայ հաստատուեցած է, այն է մեծազանց պատասխան տալ և վերջնական կարգադրութիւնն այդ խնդրոյն վերապահել նորընտիր կաթողիկոսի տնօրէնութեանը: Սինոգի իսկ որոշած են որ, եթէ իւրեանց այս իրաւացի տուարկութեան հակառակ տէրութեան կողմէ Աղղ. վարժարանաց գէմ ընտելութիւն ի դորձ գրուելը տեսնելու լինին՝ խմբովին հրաժարելով սինոգականութենէ՝ բոլոր պատասխանատուութիւնը թողուլու ևս կուսովորութեան վրայ:

Կիմանալք նաեւ թէ՛ Ս. Սինոգին այս վերջնագրոյն պատասխանը՝ որ պատրաստուելու վրայ է եղեր՝ ոչ թէ Բոթաքոֆ իշխանին, այլ ուղղակի ի Ս. Բէթրապուրկի ներքին գործոց նախարարին պիտի յուղարկէ, իսկ կաթողիկոսեան կառավարութեան ալ միայն ի տեղեկութիւն պիտի հաղորդէ թէ՛ պատասխանն յղած էր ի Ս. Բէթրապուրկ: Սինոգի այս ընթացքին ալ տեսլի ոյժ տալու համար, Ս. Իշխանացի միաբանութիւնն տագոյժ հանրագիր մ'ուստարգրելով Սինոգին մատուցել է խնդրելով որ ամեն միջոց և ջանք ի դորձ դնէ՝ Աղղ. դպրոցաց իրաւունքը պաշտպանելու:

Չեն ընթերցողներէ շատեր թեւ

րեւս կը յիշեն որ՝ հոգեւոր Գեորգ Դ. կաթողիկոսի կենդանութեանը՝ Իշխանացի զանապուհէն 70 կամ 80 հազար ռուբլի դուար մը տարեկան 100 ին 8 տոկոսով փոխ տրուած էր Երեւանցի հայազգի ազնուական կալուածատէրներէն՝ Աղա Սարգիս Սուրբանեանի, ի փոխարէն՝ սորա կալուածներէն մի քանին իրր գրաւական ստանալով յերաշխուսութիւն վճարման:

Այդ գրաւական տրուած կալուածներն կ'արժէին 150 հազար ռուբլի, պայմանաւ որ, եթէ տակուց ուր վճարուին որ որոշեալ պայմանաւորման անցնէ՝ Իշխանացի իրաւունք պիտի ունենար անմիջապէս փոխառութեան պայմանը շնչուած համարիլ, և դատական իշխանութեան միջոցաւ գրաւել յիշեալ կալուածներն՝ եթէ իւր դրամն ամբողջ չ'հատուցուի: Այժմ՝ կ'իմանալք թէ՛ Արեւին Սուրբանեան երկու վեցամսեայ տոկոսներն չ'կարենալով վճարել և պայմանաւորման տը բաւական անցած լինելով Սինոգին պարտավորեալն ու պայմանագիրն վստիքին փաստաբանին յանձնել է՝ դատական իշխանութեան դիմելով յիշեալ կալուածներն գրաւելու և իւրացնել ձեռնարկելու համար:

Իշխանացի դանձաւորներն այս օրերս ալ նմանօրինակ գործողութիւն մը կատարել է. Երեւանի երբեմն հրատարակեալ Պսակ շաքաթաթերթին խմբագիր Վասակ Պապաջանեանցի 10 հազար ռուբլի փոխառութիւն մ'ընելով և փոխարէն կալուածներ՝ իրր երաշխաւորութիւն վճարման գրաւական տանելով, պայմանաւ որ, եթէ վճարմանը որոշեալ ժամանակին տեղի չ'ունենան՝ կալուածներն գրաւուին պարտուց փոխարէն: Այդ 10 000 ռուբլին յանձնելու համար դանձաւորներն հաշիւ են «Պոգի-մէնի» ըսուած արժէթիցներ, որք ժամանակին՝ 1878 թ. ամեն մէկը 115 ռուբլիով դնուած էին, այժմ Պորտալի դնոյն համեմատ վաճառուեր են 145 ռուբլի գնով մը:

Կաթողիկոսացուի համար տեղացուց տրամադրութիւնը փոփոխական են, այժմ ալ ի նպաստ Մելքիսեդեկի սկսած են յեղաշրջել: Գուցէ տակաւին փոփոխուին, բայց վերջապէս հանրային կարծիքը Մուստեանցի և խրմեանի վրայ կանգառած է. քիչերուն բերնին ալ երբեմն կը լսուի Ս. Վեհապետեանի անունը, բայց ինչ որ ալ լինի, Ուսումնայոց այժմու ամենամեծ բաղձանքն և անկախութիւնն է՝ որ յառաջիկայ կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ՝ Կ. Պոլսոյ Աղղ. երեւակոսական ժողովին իրապէս մասնակցի՝ ընտրութեան և անպատճառ իւր կողմանէ յատուկ

պատուիրակներ յուզարկէ ի Ս. Էջմիածին :

Գեորգեան ճեմարանն իւր վերջնական կազմակերպութիւնն դեռ չէ կրցած գտնել , և տակաւին մի քանի դասեր կը պակսին , մանաւանդ բարձրագոյն դասարանացը , ինչպէս է Աստուածաբանութիւնն եւն : Սակայն կ'իմանամք թէ՛ սորա փոխարէն մի նոր բարեփոխում 'ի գործ դրուեր է : ճեմարանի մէջ նոր կարգադրութիւն մ'եղեր է՝ որով բոլոր ուսանողք չաքաթը 3 օր ամբողջ պարտաւորուած են փոխանակ հայերէնի՝ ռուսերէն լեզուաւ խօսելու , իսկ ռուսերէն լեզուի ուսուցիչ Պ. Օրդանեանց այսքանով ալ չչտանալով , ամեն անգամ դասի սկսելուն՝ ռուսերէն աղօթք ըսել կուտայ եղեր աշակերտաց :

Այս առթիւ ծիծաղաշարժ մի անցը :

Սոյն պատուերէն յետոյ՝ ճեմարանի հիւանդանոցը պատասխարեալ ուսանողք խօսք մէկ կ'ընեն որ զիրենք այցելողներուն ո'չ մի պատասխան տան : Ուստի , երբ ճեմարանի ընդհ. կառավարիչ Սրժ. Ղեւոնդ վարդապետ՝ ըստ իւր պաշտաման՝ հիւանդանոց երթալով իւրաքանչիւրին որպիսութիւնը կը հարցնէ , ո'չ որ պատասխան կուտայ , մինչև կարգը կուգայ այդ խաղընիւթիւնը հարցնելով Ղեւոնդ վարդապետ , աշակերտը կը պատասխանէ . — « Կա ըստքի կալարիտ » (ռուսերէն խօսէ) , և անմիջապէս բոլոր պատասխարեալք ընդհանուր մի քրքիլ կը բառնան , իսկ ամենէն աւելի կը ծիծաղին նոյն ինքն Ղեւոնդ վարդապետն և կըմեկնին , ինքը՝ որ մի բառ ռուսերէն չգիտեր , թէպէտ բնիկ տեղացի է :

Հարկաւ լսեցիք որ վանայ ուսական հիւպատոս Պ. Կամարտիկան Համայն հիւպատոս նշանակուած և թերեւ մեկնած է ցարդ : Լաւ ուշադրութիւն պէտք է տալ նորա ընթացքին և վարմանց , վասն զի հրահանգ և պաշտօն ընդունած է , կ'ըսեն հաւաստեօք , Սոյ Սկրտիկ կաթողիկոսն և Սասկանքը բոլորովին ըմբոստեցնելուն է : Պոլսոյ երեսփոխորդը և Էջմիածնի դէմ , և Սիւնն և Սոսքիքը ռուսական նպատակներու ծառայեցնել : Ռուսիոյ այդ նպատակն յայտնի է արդէն , որով կ'ուզէ Էջմիածինը հետզհետէ կըզգիացնելով՝ հասնել ընդհանրական Աթոռոյ հանգամանքէն , և դնել պարզ մասնաւոր Աթոռոյ մը վիճակին մէջ :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Կայսերական հրամանաւ՝

Թէրճէմանը Հադիգաթ լրագրոյ խմբագրապետ Ահմէտ Միտհաթ էֆէ , առողջապահական վարչութեան առաջին քարտուղար անուանեցաւ , իւր վրայ պահելով նաև Պետական տպարանին տնօրէնութեան պաշտօնը :

— Ռատիկանութեան նախարար Գեամալի պէյ երէկ Բ. Դուռն երթալով՝ ինչ ինչ խնդրոց վրայ երկարօրէն տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Վսեմ . Սիւմ փաշայի հետ :

— Բարձրագոյն հրամանաւ , Օսմ. թղթատարութիւնն այսուհետեւ թղթատարական վարձ չպիտի առնուի ոստիկանաց , ոստիկանութեան ստորակարգ սպայից և

իրենց ընտանեաց միջեւ փոխանակուած նամակներէն , ինչպէս կը լինի արդէն Օսմ. զօրաց համար :

— Մէմորիալ Տիրումաթիւք լրագրէր կը ծանուցանէ թէ , Բ. Դուռն եղբայրսի գործոց նկատմամբ ինչ ինչ զեկուցումներ ըրեր է Գերմանական կառավարութեան , և թէ այս կարեւոր խնդրոյ մէջ Օսմ. կառավարութիւնն , Գերմանիա և Ֆրանսա համաձայն ընթացք մը պիտի բռնեն :

— Մեծ. Տէրութիւնք այս միջոցիս կարծեաց փոխանակութիւն մը կ'ընեն Եգիպտոսի վերաբերեալ անգլիական առաջարկութեանց վրայ : Տարակոյտ չկայ թէ Բ. Դուռն ևս կը մասնակցի այս բանակցութեանց :

— Մեծ-Եգիպտոս Բարձր. Սալիտ փաշա պաշտօնադրով մը յանձնարարեց արտաքին գործոց նախարարութեան , որպէս զի օտարազգի հիւպատոսաց անուանման ժամանակ , անոնց անցեալ կենաց վրայ նախ քննութիւն մը կատարուի և այնպէս յանձնել տայ նոցա Պէրաթները :

— Երէկի թղթաբերով եկած լրագրէր կը ծանուցանեն թէ Պոլսոյ Ռուսական դեսպան Պ. Երէնիտով Վիեննա հասեր և անտի Պէրլին ուղեւորեր է :

— Վեհ. Սուլթանն՝ վերաքննութեան ատենի ընդհ. դատախազ Լաթիֆ պէյի հիւանդութիւնն իմանալով , իւր երկրորդ սենեկապետն յատկապէս Ն. Վսեմաթեան տունը զրկեց որպիսութեան հարցնելու համար :

— Օսմանը լրագրէր վերստին հրատարակուելու արտօնութիւն ստացած լինելով , այս օրէն սկսուիւր հրատարակութիւնն :

— Օսմ. Կայսերական Պանքային փարիզի մասնաճիւղին տնօրէն Պ. Պէրժէ , փարիզէն մայրաքաղաքս վերադարձած լինելով , այժմ քարանթինա կ'սպասէ Գալաֆի առջեւ :

— Սոֆիայէն կը գրեն թէ , Պուլլաքիոյ և Սերպիոյ կառավարութեանց միջեւ յարաբերութիւնը իրենց կանոնաւոր ընթացքը վերսկսած լինելով , կ'ըսուի թէ Պ. Վուլքովիչ Պէլլաքիոյ Պուլլաքիական գործակատար պիտի անուանի :

— Թարիք՝ անգլիական առաջարկաց վրայ խօսելով՝ դիտել կուտայ թէ , Մեծն-Բրիտանիա՝ եգիպտական նոր փոխառութեան իրենց գրաւական յատկացնել կ'ուզէ իր տիրական սեփականութեանց հասոյթները , Թարիք կը կարծէ թէ , Անգլիոյ այս յաւակնութիւնները բողոքանայ առիթ պիտի տայ , և թէ Գերմանիոյ պէս բոլոր միւս տէրութիւնք ալ չպիտի ուղեն հաւանութիւն տալ եգիպտական պարտուց տոկոսին զեղչման : Մեր թուրք պաշտօնակիցը կը կարծէ նաև թէ Թուրքիա որպէս նաև Եւրոպա ընդդէմ պիտի ելնէ Անգլ. նոր առաջարկներուն , կամ դէմ անոնց բարեփոխումը պիտի պահանջէ : Թարիք կը յարէ թէ Անգլիա չկրնար եգիպտական փոխառութիւն մը անձամբ երաշխաւորելու իրաւունքն իւրացնել :

— Թարիք լրագրէր՝ խմբագրական յօդուածով մը՝ Կայսերական կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս օրերս Զմիւռնիոյ և Պոլսոյ հրապարակաց վրայ տեղի ունեցած անակութեանց վրայ , յորս խաղախաղութիւնը մեծ դեր մը կատարած լինել կը կարծուի :

— Խոտական լրագրէր կը հերքեն Վիեննական լրագրոց տուած այն լուրը թէ , Խոտակոյ կառավար

ութիւնը Կարմիր ծովու եզերաց վրայ եգիպտական Զուլու անուն նաւահանդիսորդ դրաւեր է :

— Պաշտօնական ազդ. մը կը ծանուցանէ թէ , Հանրային կրթական նախարարութեան մէջ՝ մասնաւոր դասախօսութիւն մը հաստատուած է տասնորդական նոր չափուց և կ'ընց համար : Օսմ. պաշտօնատար պարտաւոր են այս դասախօսութեան հետեւիլ և վկայական ըստանալ , հաստատող թէ տասնորդական դրութիւնն ուսած են , Գայմադամութեան , Միւտիքութեան և այլ վարչային պաշտօններու կոչուող ընտրելիք այսուհետեւ պարտաւոր են վկայական ներկայել պաշտօնատարաց ընտրութեան վրայ հսկող յանձնակալին , առանց որոյ թոյլ չպիտի տրուի իրենց ընդունութիւն տալ :

— Ճիտտէն կը ծանուցուի թէ , Պանիացի աղաքամբապետ Հաճի Լոյա , որ Աւստրո-Հունգարիայէն արտաքսուած էր , Ճիտտէ հասեր է , ուստի Մէքքէ պիտի երթայ իւր կենաց մնացեալ մասն անգանցունելու համար :

— Թարիք կ'ըսէ թէ , Բերայի կառավարութեան անտուկին հաշուոց քննութիւնը կարեւոր դրութիւններ յերեւան հաներ է :

— Նու լրագրէր կը ծանուցանէ թէ , ի մօտոյ Բեք-րապուրի կ'սպասուի Վեհ. Սուլթանին թիկնապահներէն մին , որ Նաւը Իսթիլիոյ պատուանշանը պիտի տանի անդ , և թէ այս պատուանշանին յանձնման արարողութիւնն ոչ թէ Կալինայի , այլ Բեք-րապուրի ձմեռային պալատին մէջ տեղի պիտի ունենայ , ինչպէս նաև Ս. Գեորգայ զինուորական կարգին հաստատման տարեդարձի հանդէսն , որուն ներկայ պիտի գտնուին Կայսրն ու Կայսրուհին , ըստ սովորութեան :

— Մեզլ. կառավարութիւնը , խնայողութեան նկատմամբ , յառաջիկայ յունուար 15-ն սկսեալ ոչ եւս պիտի վճարէ 6000 ռուբլոյ նւաւստն , զոր 6 1/2 տարիէ ի վեր կը շնորհէ Կիւլումի և Մեզլիոյ միջեւ շարժական ուղղակի թղթաբեր մը բանեցնելու համար :

— Եանեայէն առ Նեոլոյոս ուղղեալ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ , Վեհ. Սուլթանին անձնական գանձուն նախարարութիւնն Եպիքոսի մէջ Աղլիրոս-Սարանտա անուն կտրծանեալ քաղաքին տեղը գներ է , ուր նոր քաղաք մը պիտի կանգնէ :

— Բերայի ոստիկանութիւնը քանի մ'օր առաջ թաթաւալայի Հաճի-Սիմէա թաղին իսլամական գերեզմանատան մէջ երկու մարդ ձերբակալեր է , որք դադարադրի նոճիներ կտրելու զբաղած էին : Հաստատուեր է թէ , ձերբակալեալք երկու ժամանակէ ի վեր այս սրբապիղծ դրութեամբ կ'զբաղէին որովհետեւ 40 էն տւելի նոճիներ անյայտ եղած էին յիշեալ գերեզմանատունէն :

— Լուծիւղի կը ծանուցանէ թէ , նախնիքաց դիշեր Օգճուլար-Պաշի կողմը հրդեհի մը սկզբնաւորութիւն եղած է կաշկածաւի մը խանութին մէջ , որ 600 ռուբլոյ ապահովագրեալ է եղեր Սիթիով Լընտըն ընկերութեան կողմէ : Ընկերութեան պաշտօնեայինքէն մին պատահմամբ այն կողմերը գտնուելով , փութացեր է հրդեհին վայրն երթալ , և ուրիշ ականատեսներու հետ հաստատուեր է թէ , խանութը գլխամար բռնկուած էր , որովհետեւ դանապան դիւրաբար քանի թեր գտնուեր են , հրդեհն արծարծելու մօտ դրուած : Խանութին տէրը ձերբակալուեր է :

ԱՂԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Կրօն. Ժողովն երէկ իւր սովորական նիստն ըրաւ ընդ ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբապետի և ի ներկայութեան գերեթէ բոլոր անդամոց , և հետեւեալ տնօրէնութիւններն ըրաւ .

1. Նախ վաւերացուց նախորդող-օրինաւոր նախնի մէջ նախաքննեալ խնդրոց վերաբերեալ որոշումները , զորո արդէն հրատարակած ենք :

2. Կրօն. Ժողովը նկատելով որ Զուգուր-Չէշմէի կարծեցեալ բունի ամուսնութեան խնդրոյն վրայ Պատրիարքական Գեր. ֆոխանորդ Հօր ձեռամբ սկսուած քննութիւնը դեռ չէր աւարտած , իւր ատենան հրաուիրեց նախ Տիկին Լուսիա Սիմօնեանն , զոր հարցաքննեց հրապարակաւ : Հարցաքննիչի պաշտօնն յանձնուեցաւ Պատրիարքական նախնի ֆոխանորդ Գեր. Տ. Յովհաննէս Աւագ քահանայի Սկրեանս Այս հարցաքննութեան արդիւնքն ու եզրակացութիւնը սա եղաւ . աղջիկը խոստովանեցաւ թէ , երկուստեք հաւանութեամբ պսակուած են իրարու հետ , թէ ո'չ ամուսնութենէ առաջ և ոչ յետոյ որ և է բունութիւն ի գործ դրուած է , թէ իւր եղբայրը թեւագրած է զինք , որ իւր ամուսնութեան բռնանութեան արատ մը վերագրելով , բաժնուի իւր օրինաւոր ամուսնին , և թէ ինք այս թեւագրութեան անտարով , ուսպիտի վարձ մը վործածած է : Յետոյ մի առ մի հարցաքննեց նաև Տիկին Լուսիայի հայրազրին , մայրազրին և ամուսինն որք յայտարարեցին թէ աղջիկն իւր կատարեալ հաճութեամբ ամուսնացած է , իսկ Տիկին Լուսիայի եղբայրն հարցաքննուելով , պատ ի պատ պատասխաններ տուաւ և իւր խօսքերէն վերջապէս հաստատուեցաւ թէ , ինք թեւագրած էր իւր բոլորն՝ այսպիսի ընթացք մը բռնելու , վասն զի իւր քոյրն առանց իւր գիտութեան ամուսնացուցեր են եղբր :

Վերջապէս պատկառիր քահանայն եւս հարցաքննուելով , ըստ թէ , երկու հետամուտք կային աղջիկն ուղղի , որոց մին Բարբերդէի և միւսը Բալուցի և թէ ինք աղջկան հրապարակաւ հարցուցած է թէ , անոնցմէ ո'րը կ'ուզէ , և աղջիկն ալ պատասխանած և ստորագրած է թէ վերջինն՝ այսինքն իւր արդի օրինաւոր ամուսնիւ կ'ուզէ :

Կրօն. Ժողովը թէև բացարձակապէս միահամուռ համոզում գոյացուցած է թէ այս ամուսնութեան մէջ բունութեան հետքն անգամ չկայ , աւելայն յանձնարարած է Պատրիարքական Գեր. ֆոխանորդ Հօր , որ իւր սկսած քննութիւնն ամբողջանէ :

3. Արեւիկան Ստեփան անուն հինաւորաց դասատուի մը հեղինակած « Պատկեր Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց և ձեւերու տարբերութեանց » անուն տետրակն ինչպէս նաև Կիւրինցի Տ. Խորէն քահանայի յօրինած քրիստոնէական կրօնափոխութիւնն , ըստ նախաքննական տեղեկագրի Գեր. Տ. Տաճատ և Վահան վարդապետաց , վաւերաց և տպագրութիւնն արտօնեց :

4. Տ. Զաքարիա վարդապետ , որ Եանեայի աղջայնոց վիճակը քննելու պաշտօնով Եանեա զրկուած էր , զճանապարհայն Սէլանիկ հանդիպած և տեղւոյն աղջայնոց վիճակին վրայ տեղեկագրեր մը զրկած է ի Պատրիարքարան , յորմէ կը տեսն

նուր թէ Սէլանիկէ մէջ 1300 չափ ազգայինք կը գտնուին, զոքրի տա-
մեն հոգեւորական միութեամբ ե-
նէ, և մինչեւ իսկ իրենց յազար-
կաւորութիւնք ու ամուսնութիւնք
լատին կղերին ձեռամբ կը կա-
տարուին, և թէ ազգայինք քահա-
նայի մը առաջնութիւն կը խնդրեն 300
ղըշ, ամանականաւ: Ժողովն որոշեց
տեղեկագիրը նկատողութեան առ-
նու և միւս կողմէ գրել Ձաքարիա
վարդապետին, որ անմիջապէս նախ-
եա և անտի ի կորնթոս երթայ,
ուր 300 չափ պանդուխտ գոր-
ծաւոր ազգայինք կը գտնուին և-
ղեր, և լինելու անհոգի և ան-
ցունելով, հոգեւորապէս միութեամբ
զանոնք:

Յ. Կրօն. Ժողովն որոշեց նաեւ
հետեւեալ պաշտօնական ազգայն հը-
րատարակել ազգային լրագրաց մէջ:

Բաց ի սոցյանէ 16 անհատական
խնդիրներ եւս տնօրինեց մինչեւ ի
ժամ 14: Յառաջիկայ նիստն հան-
րային խնդրոց յատկացեալ է:

ՊԱՇՏՏՈՆԱԿԱՆ ԵՄԵՆՈՒԹՈՒՄ
Կրօն. Ժողովն Ազգ. Կեդր. Վարչա-
նոս:

Պատրիարքական ընտրութեան սու-
թիւ քաղաքը ոմանք ընտրելի եպիսկո-
պոսներ ներկայացնելով առանձին մէկ
յատկութիւն կը նշանակեն դրուատեօք,
թէ Օսմանեան պետութեան հաւատա-
րիւմ են և Կրօն. Ժողովն չկրնար ներել
որ այնպէս իմն համարուի թէ այս ինչ
կամ այն եպիսկոպոսն և եթ հաւատա-
րիւմ են բարեխնամ կառավարութեան,
մինչդեռ չկայ ոչ մի նայ եպիսկոպոս,
ոչ մի նայ եկեղեցական ի Թաւրիս,
որ հաւատարիմ չլինի Օսմանեան պե-
տութեան, և զոգովորդն չպահպանէ
ի հաւատարիմ հպատակութեան: Հե-
տեւարար Կրօն. Ժողովն հերքելով լը-
րագրաց ոմանց այս օրինակ ջատագո-
ւութիւններն, կը յայտարարէ թէ այս-
պիսի գրութիւնք անսկզիւ են և որ
յանկրաւի կրնան ընդ կապածանօք
ձգել եպիսկոպոսական դատուն և նորա
հովուութեան յանձնեալ նայ ազգին
անդրդուելի հաւատարմութիւնն սու
Օգոստոսիան Ապրիլ Օսմանեան և
առ Նորուն բարեգործ կառավարու-
թիւնն:

84 նոյ 26 (Կիւն)
Իբրեւ անկողմնակալութեան
նախանձախնդիր, կը հարցնենք Կը-
րօն. Ժողովն Ս. Հարց թէ, Տիկին

Նարեկիս բողոքայ հեռագիրն ընդ-
էր ի պաշտօնէ հրատարակութեան
չէ տրուած, մինչդեռ ներկայ Պատ-
րիարքական խնդրոցի առթիւ, լը-
րագրաց մէջ եպիսկոպոսաց ոմանց
նկատմամբ փոքրիկ անարկութեան
մ'անմիջապէս հերքում տալու դո-
ւելի նախանձախնդութիւնն ցոյց
կը տրուի: արդեօք գաւառաբնակ
եպիսկոպոսաց պատիւը նուազ ար-
ժէք ունի, զի յայտնի է թէ, Արե-
ւելք Հաճընի կարծեցեալ բունի ա-
մուսնութեան մէջ եպիսկոպոս մը
ծանրապէս անպատուած էր:

Անկողմնակալութիւն կը պա-
հանջենք Կրօն. Ժողովն:

Ստոյգ աղբիւրէ իմացանք որ
Պատրիարքական Պոլսութեան այ-
սօր վաղը Պատրիարքարան կ'ըս-
պասուի, յորում նշանակուած է
թէ, — Կրօն. — Պատրիարքական
Դեր. Փոխանորդն Պատրիարքական
տեղապահի անուամբ ճանչցուած է
Բ. Դուռնէ: Յայտնի է թէ, Տեղա-
պահի ընտրութեան վաւերացման
համար 30 սակայ գումար մը ծախք
կը լինի:

Կը յիշենք ընթերցողք թէ Կիւն-
իկոյ Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսն ան-
ուանարկութեան դատ բացած էր
Սասնի շարաթիւթերի արտօնա-
տէր իւթիւնեան Կարապետ Էփէն-
տիի դէմ, որ իւր տուալին հորոյս-
քանութեան միջոցին ըսած էր թէ
ինչոքոյ նիւթ եղած յօդ ուտմին
մէջ պարունակեալ տեղեկութիւնք
Ազգային Պատրիարքարանի պաշտօ-
նադրութիւններէն քաղուած էին, և
թէ հետեւապէս այդ տեղեկու-
թեանց մէջ ի թէ անուանարկիչ կէտ
մը կար, պատասխանատուութիւնն
իրեն չէր վերաբերեր: Այս հարցա-
քննութեան եղբայրացութիւնը նը-
պաստաւոր եղած էր իւթիւնեան Է-
փէնտիի, սակայն կը լսենք թէ Տ.
Մկրտիչ կաթողիկոս ամբաստանու-
թեան նոր կէտեր յերեւան հաներ,
և իւթիւնեան Էփ. Երէկ դատական
պաշտօնատունն կանգուեալ է ի հար-
ցաքննութիւն:

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒՎԵՌՈՒԹԻՒՆ

Ազգիւ Տէր Միքայիլեան:
Սրտատրուի ընդունեցայ Ձեր գիրքն,
որովհետեւ սրտատրուի ալ երկնած և
յօրինած էք դայն: Երբ չընդայած էք
մեր հայրենի բնագոտաւ մէջ, որ-
պէս թէ մեծատարած անսահման տա-
ճար մ'ըլլար այն՝ այնպէս հոն չըն-
դայած էք: Երկրորդ, յաջողակեալ,
սրտայայտ, սրտատրուի: Սրտատրուի,
այս՝ զի բոլոր այդ վէճք, բոլոր այդ
սխալք, բոլոր այդ կանգուն կամ դետ-
նատարած մարմարներ, բոլոր այդ լե-
րինք՝ որք բարայրներ ու գերեզմաններ
ունին իրենց կողին վրայ, բոլոր այդ
դաշտերը որք նահատակայն քայլից հետ-
քեր կը կրեն իրենց հողին վրայ, բոլոր
այդ արտասուածքն ու խնկնք, բոլոր
այդ արտասուածքն ու խնկնք՝ որոս ա-
ղետք և արհաւիրք կը պատեն, բոլոր
այդ արտասուածքն հաւեր, որք ունե-
րակաց վրայ կը վայեն, այլ և բան մը
զոգցես — անվաճման պատմութիւն
մը — կը պատմեն, բոլոր ատոնք, ո՞վ
ուղեւորէ հայրենաւէր, որովոք յարա-
ժամ խօսեցան չընդայութեանն ժա-
մանակ, և ահա սիրտէն քան թէ դի-
ճը՝ որ կը պատմէ, կը նկարագրէ, կը
տեղեկագրէ:

Եւ ո՞վ է որ Ձեր հայրենական ու-
ղեւորութեան գիրքն իւր շրջապատին
մէջ, իր ծոցին մէջ ունենալ չը պիտի
ուղէ: Պատեալեան Էփէնտիին՝ անցեալ
օր ընտիր նամակի մը մէջ ինձ կը յի-
շեցնէր Արտ. իմաստնոց առածն. « Ի
հաւատարմութեան է իրկութիւնն »:
Արդարեւ պիտի իրկութիւնք մենք ալ,
եթէ հաւատարմութեան մեր ուղեւոր ա-
ւանդութեանց, որպէս և Օսմանեան
բարեխնամ Պետութեան՝ որ յարգած է
յաւէտ ու պիտի յարգէ մեր տոհմային
իրաւունքներն, ազգային կրօնական
սուրբ աւանդութիւններն: Այս ուղե-
ւորն իրկութեան են բոլոր այն մատենք,
որք եւս առաւել զմեզ կը յարեն մեր
ազգութեան որպէս և մեր պաշտպան
պետութեան: Եւ ո՞ր գիրքն է, որ ըն-
թերցունք քան Ձեր երկասիրութեանն
աւելի մեր հին նուիրական աւանդու-
թեանց կարող է կապել պիտեալեալ
մեր սրտերն:

Իմ գաղափարս կամ զգացմանս
յարգելիքն այնք, բարեկամ. Ուստի
« Հայրենիք » մէջ՝ որ խորագրութեան
ձեռքէն ընդունեցայ Ձեր երկին՝ հրա-
տարակութեան կ'ուտամ այն նամակս:
— որուն մէջ կը գտնուի սիրտս ալ՝ ի սի-
րով առ հայրենիս և առ հայրենասէր
զբաղէտդ:

ԳՐԱՍԻՐ ԱՏՈՄ

ՀԵՌԱԳԻՐ

Փարիզ 8 դեկտ.
Ինչպէս որ նախատեսուած էր,
Գերտուտի Ժողովը բարեփոխեց Ե-
րեւոյ Ժողովը քաղաքական ընտրական
ծրագիրն, որ ծերակուտի ընտրու-
թեան եղանակին կը վերաբերի:
Լոնտրա 7 դեկտ.

Բոլոն Ժողովի մը կը տրիք Անգ-
լիոյ ծովագետաց վրայ: Բազմաթիւ ծո-
վային արկածներ կը ծանուցուին:
Ձինական դեպքան Ձէնի մարքիզը
ծանրապէս հիւանդ է ցրտառութեամբ:
Ձէնի մարքիզին հիւանդութիւնը
պիտի յապաղէ Գրանք-Ձինական վե-
ճին մէջ Անգլիոյ միջնորդութեան վե-
րաբերեալ բանակցութիւնները:

Պերլին 7 դեկտ.
Մեծ տէրութեանց միջեւ դեռ բա-
նակցութիւնք կը լինին Եգիպտոսի ել-
եւմտից խնդրոցն նկատմամբ Անգլիոյ
նոր առաջարկաց տրուելիք պատաս-
խանին վրայ:

Դահլէ 7 դեկտ.
Անգլիական զօրքերը կը շարունա-
կեն յամրաբար Տոնկոյ հասնիլ, և
յառաջ կը խաղան դէպի ի Տէպուս:

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն	
Ղալաթիա, 27 նոյ.	
Ինչպէս Արեւելէն	
Օսմ. Քրիստ. գործակցալ	9
» » բացակցալ դ. Կ.	9,9
» » կէս օրին .)	9,8
Սղիւտ. միացեալ Օսմ. Ո.	69,25
Բուսիլի երկաթուղի Փր.	45,26
Թրսմիլի Օսմ. Ո.	285
Ընթացի Դրանց	
Օսմանեան ոսկի	դր. 100
Անգլիական »	» 110 21
Գաղղիական »	» 87 52
Բոլ »	» 89 55
Դրիմիլ »	» 51 10
Գաւազն թուղթ »	» 8 76
» արծաթ »	» 89 50
Մէճիտի տարբ.	» 108 5
Վեցնոց »	» 102 55
Հինգնոց »	» 102 55
Մէթալիք »	» 98 10
Մանր մէճիտ »	» 102
Փառորդ »	» 105 25
Ռուսական 3 ֆրանքնոց »	» 75

Քաթողիկոսայէն. բայց Պ. տը Սիմէղի հետ ունեցած մտեր-
մութիւնը կասկած կրնար ազգել ինձ: Կը փնտրուեմ
միշտ և ո՞վ որ քիչ մը պարոնին մօտենայ, անոր դաւա-
կեցը կը կարծեմ:

Վերջապէս իմ սիրելի վան Օսըն, ապարդիւն հետա-
դոտութիւն մը ըրէք այսօր:

— Ո՞վ գիտէ:

Պ. Լակարտ գլուխը թօթուեց տխրութեամբ:

— Օհ, չէի յուսար, կրկնեց նա, սակայն կուզէի
գիտնալ, պէտք է ամեն բան փորձել. . . ինչ խաբու-
սիկ երազներ, մէկ պատրանք մը կը յաջորդէ ուրիշ
պատրանաց, ո՞րքան ցաւալի բան:

Երեք կամ չորս օր առաջ պիտի զբաղիմ, յետոյ է-
րինալ պիտի երթամ, կղզամ թէ հոն միայն պիտի կա-
րենամ ապրել, երբ փարիզ վերադառնամ, պատիւ պիտի
ունենամ զձեզ տեսնելու:

— Եւ եթէ մինչեւ այն օրը պարտնը ինծի այցելու-
թեան դայ:

— Մի վտախ՛իք:

— Բայց . . .

— Ինչ որ ալ ըլլայ, մեր մէջը որոշուածը գիտէք ար-
դէն, սիրելի և ազնիւ բարեկամս, դարձեալ չնորհակալ
եմ ձեզ այն ամեն բանի համար, զոր ըրիք ինձ:

— Շատ քիչ բան է ըրածս, աւելին կուզէի ընել:

— Ինչ որ ալ ըլլայ ձեր բարեկամութիւնը միշտ ան-
գին պիտի մնայ ինձ, և ձեր անձնուիրութիւնը չպիտի
մոռնամ երբեք:

Իրարու ձեռք սեղմեցին և բաժնուեցան:

— Անոր կործանումն լմնացած բան է, անկուսն սկը-
նած է:

— Ոհ, թշուառական, թշուառական, և չեմ կըր-
նար անոր զարնել, ձեռքերս և թեւերս չղթայակապ
են: Ազնիւ և սուրբ կնոջ մը ամուսինն է, պաշտելի
ազնիւն մը հայր է որ իւր մօր բոլոր շնորհները, բոլոր
բարեմասնութիւնները և առաքինութիւններն ունի. . .
երկու հրեշտակ կը պահեն զինքը և կը պաշտպանեն. . .
զուր տեղը անոր զոհերը կաղաղակեն իրեն դէմ, և չեն
կրնար վրէժ լուծել. . . ահ, երկար տոնեն ի վեր բան-
տին դռները պիտի բացուէին անոր եթէ անմեղներ չու-
նենար նա: Ինչո՞ւ համար դայն խորտակեմ, և միթէ ի-
րաւունք ունիմ: Այսպէս իմ կատաղութիւնս կը գոգեմ
և վայրագ յուզմանց կը դիմադրեմ:

Սակայն չէք կարծէք բարեկամս, որ վրէժխնդրու-
թեան ահաւոր ծարաւ մը ունիմ: Ոչ, երջանկութեան
քանի մը օր ունեցայ միայն, սրտիս մէջ մնացած յիշա-
տակը բարոյական դակիութիւններէ պահպանեց զիս, և
չատ պարագայներու մէջ արդելք եղաւ ինձ անիծանե-
լու, շատ տառապեցայ կը տառապիմ տակաւին, վիշտը
չդառնացուց զիս: Իմ դաւաճութիւնս թոյնի չկրնար փոխ-
ուիլ, բարի ծնած եմ և բարի մնացած եմ հակառակ ա-
մենայնի: Այո, սիրելի և անձնուէր ըլլալու համար ծը-
նած եմ միայն:

Արտասուաց երկու խոշոր կաթիլ սրբեց որ իւր ար-
տեւանանց եղերքը կը դողդոջային:

— Օհ, բարեկամս, ըսաւ Պ. վան Օսըն, ձեռքը սեղ-
մելով դորմիանօք:

ՊԱՐԶ ՕՐԱՅՈՅԹ
1883 Տ-ր-ս

Սեփականութիւն
Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի
Դին Մէկ գահական
Կը գտնուի ի Մեծ Նոր խան,
միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի
Հոգաբարձութեան գրասենեակը
և բոլոր հայ դրամաճառաց քով:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՈՒՆԵՐԱԿԱՆ ԿԱՐ ԶԵՅԹՈՒՆ
ԼԵՈՆԱՅԻՆ ԱՅԻՆ Ի ԿԻՆԻԿԻՍ
Ն Կ Ա Ր Ա Պ Ի Ր
Տեղ-հան, Կենսական, Բանաբանական
և Լեզուաբանական
Գրեց Յ. Յ. Ալաշկերտեան

Արամեան մարդու տպագրութեամբ
ի լոյս եկած լինելով, կը վաճառուի ա-
մեն գրափաճառաց քով, ի դին 10 դա-
հեկանի:

Ծ Ա Ղ Ի Կ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Մ-ն Բ.

Ի պէտս վարժարանաց
Աշխատասիրեաց Ե. Մարտիկ
Հաւաքածոյիս այս Բ. մասին
մէջ գրական խիստ նշանաւոր հաս-
ուածներ և հրահանգիչ բազմա-
տու թիւներ կան:
Կը ծախուի Բ. Գալաֆեան և Վ.
Մարգարեան գրատուններ և ուրիշ
գրափաճառաց քով գին 8 դր:

Բ Ա Ն Ա Լ Ի

ՀԱՅԵՐԱՆ ԵՄԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Գրեց հետեւողութեամբ
Մ. Մարտիկ

Երկրորդ. Տպագրութիւն

Կը ծախուի մայրաքաղաքիս հայ դը-
րափաճառաց քով: Մասնաւորապէս Յ.
Զէնճիրճեանի գրատունը, Մահմուտ
Փաշա, թիւ 259: Գին 100 վարա:

Ա. Ռ. Ա. Ջ. ՈՐ Գ.

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵՂՈՒԻ

Տպան և հիմնդ օրէն ուսանելի

Աշխատասիրեաց Մէհմ. Աբէլեան
Կը ծախուի բոլոր հայ գրափա-
ճառաց և ջրածախ Պօղոս և Յակոբ
աղաքներու քով: Գին 100 վարա:

ՀԱՄԱՌՈՑ

ԲՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գլխաւոր համար

Հին պատմութիւն Արեւել: Ժողովրդաց

Հարց Ա.

Երկրորդ. տպագրութիւն

Յօրինեց Մ. Մարտիկ

Կը գտնուի ամեն հայ գրափաճա-
ռաց քով: Գին 6 դրու:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԱԳՐՈՒՄ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

Հեղինակ

ՏՈՒՐ. Տ. Ս. Փէճեմիսլիճեան

Բաղմահմուտ Տրքթորը մարգկա-
յին պատմաստման և ծաղկի հիւանս
դութեան վրայ կը խօսի իւր այր
երկասիրութեան մէջ, որ մաքու-
թիւն լի պայտաբերութեամբ և բազ-
մաթիւ լուսանկար և փորագրեալ
պատկերներով դարձաւ իւր իւր
Այս գեղեցիկ մատենին, որոյ գի-
նը 35 դրու է, կը վաճառուի Պո-
լիս, Գալաֆեան գրատունը, Ղա-
լաթիս, Բակոբ Արշակ Եփէնտի
թղթափաճառանոցին, և Բերա, Լո-
րէնց և Գէլլ գրատունը:

ԿՈՒՆԵԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՈՒՆԵԹԻՒՆ Ի ԹՈՒՐԻՔԻՆԵՆ

Աշխատասիրողը

Մեհմ. Շէքիւ Ե. Միսթիֆիս

Պատմեալը Հասարակաց կրթութեան
Գրաքննութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գալաֆեան Պաշտպան
Այս բառարանն, պարունակած ար-
եւմտական և գիտական բառերու ճո-
րութեամբ, բացատրութեանց յստա-
կութեամբ իւր տեսակին մէջ առաջինը
կը համարուի: Սոյն գործը զարգ հը-
րատարակութեամբ Ֆրանսիայի-Թուրքիայի
բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն
ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած
բացատրութիւններն լատին տառերով
եւս նշանակուած են անոր մէջ, մաս-
նաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգ-
եաց:

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ եւ
մաքուր տպագրութեամբ տեսար առ
տեսար ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տը-
պարանին:

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու
երեսներով երեսուն եւ մէկ տեսարա-
ներէ բաղկացեալ է՝ անոր առ տեսար
հրատարակութեան յետոյ կ'աղծուած կը
վաճառուի ի դին 60 դահ. արծաթ:
Բ. հատորին 19 որդ տեսարն եւս
հրատարակութեամբ է եւ կը վաճառուի
ի դին 2 դահ. արծ. իւրաքանչիւրն:

Բ. հատորին 13րդ տեսարն հրատա-
րակութեամբ լինելով բաժանորդագրու-
թիւնը փոխուած է:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱՐԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

Որ հարցանէ

Մասն Ա. — Տարեք վաճառութեան
թեման. — Վաճառականական թղթոց
ձեւերն և օրինակներն, ինչո՞ք են,
հաշուեցոյց, զանազան տեսակ տոմսակք,
փոխադր և տպագիր փոխանակագրք,
ընթացիկ-հաշիւք, զեղչի ցուցակք եւլն:
— Վաճառականական կարեւոր հաշիւք:
— Գաղութեան վաճառականական օրինա-
գրոց և դրոշմատրոց. — Մասն Բ. —
Տոմարակալութիւն. — Պարզ և կրկնակ-
տոմար, — Բառացուցակ:

Բ. Տպագրութեամբ

Ճոխացեալ կարեւոր յաւելումովք
ի պէտս Ազգ. վարժարանաց
Ի Ն. Տիֆլիսէն:

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը բոլոր
հայ գրափաճառաց, Պաճէ գարու ջը-
րափաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաքի քով
և Օսմանեան գրատունը. Կալաթա Յա-
կոբ Արշակ Եփէնտի վաճառատունը:
Գին կազմեալ օրինակին 25 դր. արծ.

Ա. Ա. Ա.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՄ

ՆԱԳԱՐԱԿԱՆ

Պալքը-բաղար Թամիզ փողոց թիւ 59
ճիշդ դեմ առ դեմ աղբիւրին

Մ. Հ. Տէօքմէճեանի վաճա-
ռատան մէջ կը գտնուին նպարե-
ղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ
ապրանքներ, որպիսիք են, խաչ-
մէ՛ սոլորեական, լաւ եւ ընտրա-
դոյն (Մարթինիքա), չաքար,
թրիւնթէի, Մարախիլայ և Հօլան-
տայի, այլեայլ առեակ ըստար-
մեղութեանց զտու, Ֆրանսական
բուն Ֆուրնիէ. Սիլիկիթիւրիւր
Նարօլի և ճէնօվայի մոքարօն ու
չէհրիյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բի-
զօն առաջին կարգի. անուշեղե-
նի և խմորեղենի, յատուկ լաւա-
դոյն ալիւրներ. Գաւաթիլայ և Ուլ-
վալքի ընտր աճառ. քօլա, ձէթ,
քարիւղ (կաղ), ի մի բան, սոյն
վաճառատան մէջ կը ծախուի իւր
ամեն տեսակներով լաւագոյն
այն ալիւրան բաներուն, որք տ-
ուեւորական սոյն ճիւղին կը վե-
րաբերին:

Գիները գոհացուցիչ են:

Աղմուկ 24/5

ՓՈՒՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստա լալէլի ճամիի դէմ
թիւ 15 մի նոր գեղարան բաց-
ուած է, ուր գեղարանը կը պատ-
րաստուին փութով եւ մասնա-
ւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ
Եւրոպայէ եկած ամեն տեսակ
պատրաստ գեղեր հատով կամ
որ եւ իցէ քանակութեամբ, զո-
րոս նշանաւոր դործարաններէ
ուղղակի բերել կուտայ իւր
անուան:

Սոյն գեղարանի բացումը
յոյժ օգտակար ծառայութիւն
մ'է հասարակութեան, մանա-
ւանդ նիւթական մեծ շահարե-
րութիւն ամեն անոնց որք իրենց
փնտռածն ճշգրտապէս գտնելու հա-
մար պատասխարատու են հե-
ռաւոր տեղեր դիմել:

Պատուարժան յաճախող-
ները դնոց չափաւորութեան հետ
դեղօրէնց ընտրութեամբ գոհա-
յընել իրեն սկզբունք ընտրող
սոյն Տ. Ալաշկերտեան գեղարա-
նը, որ երկար տարիներէ ի վեր
հաշակաւոր եղած է Եփէն-ճամի
Բաթմախանէի դէմ՝ այս անգամ
ամբողջապէս փոխադրուած է
Կոստա լալէլի ճամիի դէմ թ. 15:

Սոյն փոխադրութեան առ-
թիւ Եւրոպայէ բերել տուած է
խիստ լաւագոյն հանգալին ջրեր,
Պօլսոյի եւ Մալաթիայի գինիներու
ղանաղան ըմպելիք, անուշա-
հոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանաւոր է միանգամայն
սոյն գեղարանը իւր ջրան իւրի
մասնաճիւղով, եւ յիշաւ յաճա-
խողք զմայլած են ապրանքաց
ընտրութեան, մաքրութեան եւ
գինոց չափաւորութեան:

Յիշեալ գեղարանը միշտ կը
յաճախեն ճարտար եւ հոշակա-
ւոր բժիշկներ, խնդրուած բժիշկ-
ներու համար ալ պէտք է լուր
տրուի ժամանակին:

Ղալաթիս հանրաժանօթ վա-
ճառական Մինասեան Եփէնտի
որդի Տօքմէճեան Մինասեան Եփէն-
տի ռարեհաճած է որդէն ուր-
բաթ օրեր ձրիաբար դարձանել
աղբարաններն:

Ա. Ջ. Դ.

Լրագիրու ձեռքէ կը ծախուի
նաեւ Պահչէ-գարու Ղրափաճառ
Պօղոս և Յակոբ աղաներուն խա-
նութիւն:

— Եւ տաճարակ յայտնի կը վարձատրուին բարեկե-
րը աշխարհի մէջ, կրկնեց Պ. Լախար:

Պ. տը Սիմէղ մեծ յանդաւոր մ'է, սրկիւյ մը, անըղ-
դամ մը, հրէշ մը, պէտք է որ անոր վրայ չգլխայ ոչ ոք
ամեն տանջանաց արժանի է. . . Էհ, ուրեմն, կարող
եմ ոչ ներելու այլ մոռնալու, այո, կղզիւ, խաչի խայ-
թին մատնելու որուն պիտի հանդիպի օր մը, ոյժ և զօ-
րութիւն պիտի խմանայի, եթէ մայրը իւր զաւակին չվե-
րաբաւեցնէ:

— Թերեւս այնպէս ընէ:

— Ինչպէ՞ս կրնայ ընել, քանի որ չգիտէր անոր ուր
լլալը:

— Իւր յաւակիցներուն միջոցաւ կրնայ գիտնալ:

— Իւր յաւակիցները, ուր են ստոնք, Էմմեն տեղ
փնտռեցի, բայց չգտայ, ահ եթէ մէկ հատ մը միայն
գտնէի, . . . Հարազարծները օր մը պիտի կրնան յանձ-
նուիլ արդարութեան որ անոնց վրայ կը հսկէ, անոնց
կապտէ և օձիւքէն պիտի բռնէ: Պ. տը Սիմէղի դաւա-
կիցները իրենց զուլաղ յանձնած լլալու են,
կամ նոր փախտանայի մէջ կը գտնուին երկար տոնե-
նի վեր:

Ինչ որ կրնէ պարոնը ամեն օր և ամեն ժամ, դի-
տեմ եւ, իմ աղնիւ. Լանտրիս անոր քով իւր տանը մէջ
մօիկ կընէ և կը հսկէ, ջտեմներ և չքէր բան մը յորմէ
կարենամ անոր հետքերը հասկնալ: Եթէ ժամանակաւ
Պ. տը Սիմէղի այցելութիւն ընող մարդը որ անոր ոճրա-
գործութեանց ահաւոր դործիք եղած է, պարոնը տես-
նէր որ տակաւին, ես պիտի գիտնայի անպատճառ, Ահ,

այս մարդը, այս սրկիւն վայրկեան մը ձեռք ձգելու
համար իմ կենացս մնացարդ օրերուն կէտը կուտայի: Նա
պիտի խօսէր անպատճառ բռնի կոկոզէն դուրս պիտի
հանէի խօսքերը:

Որ մը պարոնին դաւախիցներէն մին գտնել կար-
ճեցի. . .

— Ահ:

— Բէթթօ-թաթթօ աւան Գրէզիլիայի օտարա-
կան մը:

— Ոհ դարուն:

— Կը ճանչնաք զինքը:

— Բիւ: Բայց անկէ բան մը կարենալ ստանելու չաի.
բաւական հարստութիւն ունի զոր իւր հայրը թողած է.
հայրը իմ հօրս բարեկամն էր. Բէթթօ-թաթթօ իրեն
յատուկ ընթացք մը ունի. ուրիշներու նման բան մը չը-
նէր, արտակեղծ ընտելութեան տէր է, տարօրինակ
դադալարէր ունի, երեւակայական մէկն է. իւր երազ-
ներէն մին իրականացնելու համար հազար և մէկ յիմա-
րութիւններ ընելու կարող է. առ երեսոյթի թեթեւաւա-
րոյ է. սակայն ի ներքուստ շատ լաւ է. կղբօտու վասն
զի հարստութիւնը կը ներէ իրեն, սիրտը շատ լաւ է.
պարկեշտ է ուղիղ և ազնիւ զգացումներ ունի. իւր բազ-
մաթիւ բարեմասնութիւնը թերութիւնները դիւրաւ կը
մոռցնեն:

— Այս երիտասարդին վրայ պատմածնիդ. իմ քաղաք
տեղեկութեանց կը յարմարի. Սլաւեր էի, շատ շուտ
ճանչցայ սխալս: Աւուղ, բան մը միայն կ'ստեղծ ազդած
էր ինձ, սակայն հիմայ ներում կը խնդրեմ Պ. Բէթթօ-